

Empresyonizm Akımı

Empresyonizm Nedir Ne Demektir Tanımı

Empresyonizm terimi, eleştirmen Louis Leroy'un Monet'in "İzlenim: Gündoğumu" tablosu hakkındaki yorumlarıyla popülerlik kazandı. **Empresyonizm akımına** bağlı sanatçılar, Monet, Renoir, Degas, Pissarro ve Cezanne gibi isimlerle temsil ediliyor ve eserleri akademik resimden büyük ölçüde farklılık gösteriyordu. Bu hareket, tablolarında ışık ve renk etkilerine vurgu yaparak anlık izlenimleri yakalamayı hedefliyordu. Bu nedenle Türkçe olarak izlenimcilik akımı olarak da bilinir.

Empresyonizm, Fransa'da on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında başlamış ve yirminci yüzyılın ilk çeyreğine kadar etkisini sürdürmüş bir resim akımıdır. Bu akım, resim sanatında önemli bir dönüşümün habercisi olmuş ve sadece Fransa ile sınırlı kalmayarak dünya genelinde etkisini yaymıştır. **Empresyonizm**, geleneksel sanat anlayışına meydan okuyarak yeni bir resim tarzı ve yaklaşımı getirmiştir. İşte bu nedenle hem sanat tarihinde hem de resim sanatında önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir.

Empresyonizm Akımın Doğuşu / Ortaya Çıkışı

İzlenimcilik, aniden ortaya çıkan bir akım değil, önceden yapılan çalışmaların bir sonucudur. Öncü sanatçılar, renk teorileri ve açık hava ressamlığı gibi kavramları geliştirmişlerdir. Manet'in kent hayatına bakış açısı ve izlenimcilerin güçlerini birleştirmesi akımı etkilemiştir. İzlenimciler, topluma karşı düşmanca bir tavır almamışlardır ve asıl itici güç, Salonların onları reddetmesi olmuştur. İzlenimciler, geleneksel başarı kavramını kabul etmişlerdir ancak Salonlarda kabul görmemeleri, onları farklı yollar aramaya yöneltmiştir.

İzlenimciler, Venedikli Rönesans ressamı ve İspanyol ressamlardan etkilendiler. Gustave Courbet, Edouard Manet, ve Claude Monet gibi avangard sanatçılar, Salon tarafından reddedildi. Manet'in "Kırda Kahvaltı" tablosu büyük bir skandala neden oldu ve eleştirmenler tarafından sert bir şekilde eleştirildi. İzlenimciler, bağımsız sergiler düzenleyerek resmi Salon'un dışında sanatlarını sergilediler. Auguste Rodin, heykel sanatında akademik kurallara meydan okuyarak büyük bir etki yarattı ve "Balzac" heykeli modern heykelin başlangıcı olarak kabul edildi.

On dokuzuncu yüzyılın Paris sanat sahnesinde yaşanan akademik ve avangard mücadelesi, gelecek yüzyılda da sanatçıların karşılaşacağı benzer bir kültürel dinamiğin öncüsüdür. Bu direnç, sadece sanatın değil, dünyanın değişimine karşı duyulan bir hoşnutsuzluğun bir yansımasıdır. Ancak her çağın kendi bakış açısı ve tavrı vardır, ve sanatın sürekli evrim geçirmesi gereklidir. On dokuzuncu yüzyıl Fransız toplumu, bireysel özgürlüğün temelini atmıştır ve bu özgürlük, sanatçının yaratma sürecini etkileyen toplumsal kurumların varlığına son vermiştir.

Sanatçılar, kendi gözlemlerinden ilham alarak eserlerini üretirler ve gördüklerini ifade etmek için canlı fırça darbeleriyle tuval üzerinde çalışırlar. İzlenimciler, geçici görünüşleri yakalamak için renkleri hızla kullanmanın gerektiğini, manzaranın tümünün ayrıntılarına değil, bütün olarak görülmesi gerektiğini ve renkleri karıştırmak ve dikkatlice tuvale yerleştirmek için zaman olmadığını öğrenirler.

Akımının Ortaya Çıktığı Dönemdeki Sosyal ve Siyasal Ortam

Empresyonizmin yükseldiği dönemde Fransa'da siyasi ve sosyal bir değişim yaşanıyordu. İlerici görüşlü liberal düşünce yerini muhafazakar cumhuriyetçilere bırakmıştı. Fransız aydınları, toplumsal sorunları bu yeni yönetimin çözeceğine inanıyordu. Ancak bu dönemde, kapitalizmin yükselişi ve toplumsal değişimler, esasında derin bir sarsıntıya yol açıyordu. Bu nedenle bazı aydınlar, toplumun huzursuzluğuna ve belirsizliğine işaret ederek uyarılarda bulunuyordu. Kapitalizmin büyümesi, ekonomik ve siyasi değişimlerin yanı sıra toplumun farklı kesimlerini etkiliyordu. Bu da, toplumun bazı kesimlerinin idealist ve mistik inançlara dönmesine neden oluyordu.

On dokuzuncu yüzyılın hızlı teknolojik değişimi ve toplumsal dönüşüm, sanat anlayışında da değişikliklere neden oldu. Sanatta ortaya çıkan yeni yaklaşımlar, büyük kentlerin kültürel merkezler haline gelmesi ve sanayileşmenin etkisiyle doğdu. Bu dönemde sembolizm ve empresyonizm gibi edebi akımlar, özellikle büyük şehirlerin ve sanayi kentlerinin hayatını ve bireysel bakış açısını ele aldı. Geleneksel kırsal temalardan uzaklaşarak modern yaşamın karmaşıklıkları ve sanayi kentlerinin özgün estetiği sanata yansdı.

On dokuzuncu yüzyıl Fransası, teknolojik gelişmeler ve toplumsal değişimlerle sarsılmıştır. Bu dönemde sanatın geleneksel temalarından saparak modern kent hayatı ve bireysel ruh halini ele alan yeni akımlar doğmuştur. Empresyonizm ve sembolizm akımı, büyük şehirlerin ve sanayi kentlerinin karmaşıklığını ve bireyin iç dünyasını yansıtmıştır. Bu dönemde pozitvizmin etkisi azalmış ve natüralizme karşı tepkiler artmıştır. İnsanlar gizeme ve derin anlamlara yönelmiş ve bu dönemde sembolizm gibi mistik anlatım biçimlerine ilgi göstermiştir. Baudelaire, bu yeni estetik anlayışın öncüsü olarak kabul edilmiş ve modern lirizmin öncülerinden biri olarak görülmüştür.

Empresyonizm Akımının Özellikleri Nelerdir

1. Empresyonizm, 19. yüzyılın ikinci yarısında, resimde ve edebiyatta önemli bir etki yaratmış ve natüralizm akımıyla olan tartışmalar sırasında bağımsızlığını ilan etmiştir.
2. İzlenimciler, 1874 yılında ilk sergilerini açsalar da akımın kökleri yaklaşık yirmi yıl öncesine dayanır ve 1886'daki sekizinci grup sergisiyle sona erer. Empresyonizm, on dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren edebiyatı ve müziği geride bırakarak resim sanatının ön saflarına geçer.
3. **İzlenimcilik**, özellikle ışığın değişen etkilerini yakalamak amacıyla prizmatik renklerle ve açık havada resim yapma teknikleriyle öne çıkar.
4. Sanat eleştirmeni Asselineau'ya göre, 1840 yılında şiirin yerini alan resim, o dönemin büyük şairlerini de izlenimci olarak tanımlar. İzlenimciler, resimde ışık, hava ve renk deneyleriyle duyguları ifade etme kabiliyetini yükseltirler.
5. İzlenimcilik, 19. yüzyılın ikinci yarısında özellikle evrensel geçerliliğe sahip bir üslup ve estetik anlayışını temsil eder.
6. Empresyonizm, modern teknolojinin getirdiği dinamizmin etkisiyle ortaya çıkar. Empresyonist sanatçılar, yaşamı güzellik, biçim, ton ve çizgi uyumlarına teslim ederek estetik hassasiyetlerini ön plana çıkarırlar.
7. Estetizm, yaşamı bir sanat yapıtına dönüştürme çabası ve yaşamı özgürce ve bolluk içinde akıp giden bir şey olarak kabul etme anlayışıyla izlenir. Sanat yapıtları, bu yaklaşıma göre yaşamın tamamlanmamış bir versiyonunu ifade eder.
8. İzlenimcilik, hafızada, görmede ve estetik deneyde anlam kazanır. Tecrübelerin en yoğun biçimde yaşandığı anıları anımsadığımızda, sanatın gerçeği ifade eden bir araç olduğunu kabul eder.
9. Empresyonist sanatçılar, dönemin resmi sanat anlayışını temsil eden akademik sanat

eleştirmenleri tarafından ciddiye alınmazlar ve ekonomik açıdan zorlu bir dönem geçirirler.

10. Empresyonizm, halkın zevkini yansıtarak burjuva toplumu üzerinde olumsuz etkiler bırakmayan bir sanat akımıdır.

11. Empresyonist resimler, hızlı ve kabaca yapılmış taslakları, sürekli ve gevşek fırça darbeleri ve ışıklı gölgelerin oyunu ile kendine özgü bir resim tekniğine sahiptirler.

12. İzlenimciler, seçkin, duygulu, zarif, duyumcu ve Epikürcü bir sanat anlayışına sahiptirler.

13. Empresyonist sanatçılar, yalnızlık ve ıssızlık deneyimleri gibi yöntemlerle duyarlılıklarını artırmışlardır.

14. Üslupları aristokratlara özgüdür, ancak burjuva kökenli birçok sanatçı da bu akıma katılmıştır.

15. İzlenimcilik, durağanlık yerine dinamizmi, desen yerine renk ve soyut düzen yerine organik yaşamı tercih eder.

16. İzlenimciler, anları sürekliliğe ve değişmezliğe üstün tutarlar ve zamanı bir akarsu gibi sürekli değişen bir dalgaya benzetirler.

17. Empresyonizm, Heraklitos'un dünya görüşüne uygun olarak, sürekli hareket halinde olan varlığın tek bir anını yakalamayı amaçlar.

18. Empresyonist sanatçılar, geçmişle gelecek arasındaki anın nazik dengesini yakalamayı hedeflerler.

19. İzlenimcilik, öznel hareket etmeyi ve resim yapmayı tercih eder, modern perspektif resminde ışık, hava ve atmosferin temsil edilmesini önemser.

Empresyonizmin Edebiyata Yansımaları

1. Empresyonizm, resimde başlayan bir akım olmasına rağmen, edebiyattaki yansımaları da önemlidir. Edebiyat açısından, Realizm ve natüralizm akımının ilkelerini hatırlamak gerekir. Empresyonizm, nesnelere bakış yoluyla kişisel bir şekilde algılanmasını vurgular ve bilinci değişkenlik tezine dayandırır. Empresyonistler, nesnelere kendilerinden ziyade izlenimlerini dile veya yazıya dökerler.

Empresyonizm, dış gerçekliği ve gözlemi temel alır, ancak anlık gözleme odaklanır ve bu kısa süre içinde oluşan izlenimi yansıtarak bireysellik ve öznellik vurgular. Empresyonizm, özneliği ve kişisel duyuyu sanatın temel ilkesi olarak kabul eder ve bu, pozitivist ve natüralist görüşlere karşı gelir. Empresyonizm, hislerin sanatsal yaratımdaki etkisini ön plana çıkarır ve duygusal algıları yeniden önemli kılar.

Empresyonizm, resim ve edebiyatta Ahmet Haşim'in "hayal havuzu" dediği kişisel bilinçten kaynaklanan izlenimleri yeniden üretir. Sanatçı, izlenimi dil aracılığıyla imgeye dönüştürerek dünyayı estetikleştirir. Edebi izlenimcilik, karakterlerin izlenimleri ve fiziksel deneyimlerin metaforik aktarımlarıyla dış gerçekliği anlatır ve bireysel bir anlatım biçimini benimser.

Empresyonistler, görsel gerçeğin sadece sanatçı ve gözlemci tarafından algılandığını vurgular. Empresyonizmde izlenimler, okuyucunun kendi yorumlamasıyla nesneye dönüşür. Empresyonizm ve ekspresyonizm, nesne algısını farklı şekillerde ele alır. Empresyonizmde nesne gözlemciye doğru bir akıştayken, ekspresyonizmde zihinden nesneye bir akış vardır.

Romantizmin mirasını alır ve daha yüzeysel bir gerçeklik tasavvuru benimser. Empresyonizm, nesnenin kavranışına odaklanarak modernist estetiğe katkıda bulunur.

Empresyonizm Akımının Sonu / Bitişi

Empresyonizmin ilerleyen döneminde, bu akımın önde gelen sanatçıları arasındaki farklar daha belirgin hale gelmeye başladı. Bu dönem, aynı zamanda empresyonistler arasında bir ayrılma sürecinin başlangıcıydı. Örnek olarak, Paul Cezanne, 1877'den itibaren empresyonistlerle sergi açmamıştı, bu da onun diğer arkadaşlarından ayrıldığını gösteriyor.

Pissarro ise kırsal yaşama ve doğa manzaralarına olan ilgisiyle tanınmış olsa da, zamanla figüratif çalışmalara yönelmeye başladı. 1880'lerdeki tabloları, genellikle köylü kadınların tasvirlerinden oluşuyordu. Diğer bir örnek olan Berthe Morisot, empresyonizmin başlangıcındaki özgür ve açık hava resimcilik anlayışından uzaklaşmadan, daha serbest ve deneysel çalışmalara yönelmeye başladı.

Empresyonist sanatçılardan, ilkelerini değiştirmeyen tek sanatçı Sisley'di. Sisley'nin resimlerinde su özel bir konumdaydı, sürekli suyun yansımalarını yakalamaya odaklanıyordu ve bu özelliği zaman zaman tekrarlanan bir tema olarak karşımıza çıkıyordu. Caillebotte ise empresyonizme sonradan katılan bir isimdi, ancak arkadaşlarının izlediği yolu tersine çevirerek özgün bir yol izledi. 1876 tarihli "Parke İşçileri" adlı çarpıcı eseri, ışığın ve gölgenin empresyonist tekniğiyle kullanıldığı bir tabloydu, bu da onu realizme yaklaşıtıyordu. Caillebotte daha sonra tarzını sürdürdü, ancak daha açık renkler kullanmaya ve şehir manzaralarına ilgi göstermeye başladı.

Renoir, 1881'de Delacroix gibi önce Cezayir'e gitti, ardından İtalya'ya geçti. Raffaello'nun fresklerine hayran kaldı ve kendi resim anlayışı üzerine düşünmeye başladı. Bu nedenle Renoir, bir süre sonra renge daha fazla vurgu yapmayı bırakıp çizgiye odaklanmaya başladı. Açık havada çalışmaya da önem veren Renoir, büyük boyutlu tablolar yapmaya başladı. Monet ise 1883'te Renoir ile birlikte Fransa'nın güneyini keşfe çıktı ve Akdeniz manzaralarına hayran kaldı. Yoğun renklerle, lirik çağrışımlarla dolu, hareketli resimler yapmaya başladı.

Bu dönemde empresyonist ressam, teker teker Paris'i terk etmeye başladılar. Paul Cezanne Güney'e çekildi ve empresyonizmi bir müze sanatı haline getirmeye çalıştı. Sisley, 1882'de Fontainebleau yakınlarındaki Saint-Mammes'e yerleşti. Monet, 1883'te Giverny'ye taşındı, Pissarro ise 1884'te Anvers'ten ayrılarak Eragny'e yerleşti. Ancak bu uzaklaşmayı telafi etmek için kışın, ayda bir kez Riche kahvesinde düzenlenen empresyonist akşam yemeklerinde buluşmayı kararlaştırdılar. Bu, sanatçıların bir araya gelip fikir alışverişinde bulunmaya devam ettiği bir platform sağladı.

Empresyonizm Akımının Dünya ve Türk Edebiyatındaki Temsilcileri

Paul Verlaine (1844-1896): Düzenli bir eğitim almamış olan bir şair olarak karşımıza çıkar. Genç yaşlardan itibaren kurallara bağlı bir yaşam sürmek yerine başıboş bir hayatı tercih etmiştir. Kısa bir dönem öğretmenlik yapmıştır, ancak bu meslek onun özgür ruhunu tatmin etmekte yetersiz kalmıştır. **Paul Verlaine**, Parnasyen şairlerle yakın ilişkiler içinde bulunmuş ve edebiyat dünyasına önemli eserler sunmuştur. Onun şiirleri, hem empresyonizmin hem de sembolizmin temel metinlerinden biri olarak kabul edilir. Şiirlerinde hayal gücünün, müziğin ve renkli anlatımın özel bir önemi vardır, bu da onun sanatsal dilini zenginleştirir. **Verlaine**'in öne çıkan eserleri arasında "Zuhal Şiirleri," "Güzel Şarkı," "Şiir Sanatı," "Sözsüz Romanlar" ve "Usluluk" bulunur.

Arthur Rimbaud (1854-1891): Fransa'nın kuzeyinde, Ardenler bölgesinin Charleville kasabasında doğar. Babası bir subaydır ve bu nedenle çocukluğu askeri disiplin içinde geçer.

Rimbaud, sıradan bir eğitim almak yerine daha zeki ve meraklı bir çocuk olarak öne çıkar. Sekiz yaşındayken okula gönderilir, ancak eğitim onun için sıkıcı gelir. Daha sonra dini eğitim verilen bir okula yerleştirilen Rimbaud, aynı dönemde "Le Parnasse Contemporain" (Çağdaş Parnasse) dergisini takip eder. Bu dergi, o yılların tanınmış şairlerinin şiirlerini yayımladığı bir platformdur ve Rimbaud burada Théophile Gautier, Théodore de Banville, Léon Dierx ve Paul Verlaine gibi büyük şairlerin eserleriyle tanışır.

Rimbaud'un hayatı ve şiirleri büyük bir özgürlük arayışının hikayesini anlatır. "Esrik Gemi" (1871), "Cehennemde Bir Mevsim" (1873) ve "Illuminations" (1874) adlı şiir kitapları, onun çığır açan ve aykırı sanatını yansıtır. Rimbaud, sembolizmin temsilcilerinden biri olarak kabul edilir ve şiirlerinde dilin geleneksel sınırlarını aşarak yeni bir ifade biçimi yaratır. Onun şiirlerinde mistizm, doğanın gücü ve insanın varoluşu gibi derin temaları bulmak mümkündür. Rimbaud'un eserleri, modern şiirin evriminde önemli bir kilometre taşıdır ve edebiyat dünyasına özgün bir ses getirir.

Rainer Maria Rilke (1875-1926): Zengin bir Prag ailesine mensup annesi ve Alman kökenli bir demiryolu memuru olan babasının çocuğu olarak dünyaya geldi. Ancak, Rilke'nin hayatının ilk yılları ailesi için sorunlu geçti. Dokuz yaşındayken ebeveynleri boşandı ve Rilke, annesiyle birlikte Viyana'ya taşındı. Bu ayrılık, Rilke'nin çocukluğunun en karmaşık dönemlerinden birini temsil etti.

Rilke, 1896'dan 1899'a kadar öğrenimine Münih ve Berlin'de devam etti. Bu dönemde, dünyaca ünlü yazar ve psikanalist Lou Andreas-Salome ile tanıştı. Salome'nin sanatçı kişiliği üzerinde büyük bir etkisi oldu ve onun sanatsal bakış açısını derinleştirdi. Daha sonra Rilke, ünlü heykeltıraş Auguste Rodin'in hayatını yazmak üzere Paris'e gitti. Ancak, Rodin'in yaşamından ziyade, kendi Paris deneyimlerini anlattığı "Auguste Rodin" adlı ilk düzyazı eserini yayımladı. Rilke'nin Paris macerası, onun duygusal ve sanatsal olgunlaşmasına önemli katkılarda bulundu.

Rilke'nin edebi kariyeri başarılarla dolu bir serüvendi. İlk romanı olan "Malte Laurids Brigge'nin Notları"nı tamamladıktan sonra Kuzey Afrika'ya bir seyahat düzenledi. 1909 yılında "Duino Ağıtları"nı yazdı ve bu eser, onun en tanınmış şiirlerinden biri haline geldi. 1919'da "Orpheus'a Soneler"i yazdı ve bu, Rilke'nin yaşamının son dönemindeki önemli bir çalışmasıydı.

Rainer Maria Rilke, 1926'da yaşamdan ayrıldı, ancak eserleri onun ölümünden sonra da etkisini sürdürdü. Eserleri arasında "Yaşam ve Şiirler" (1894), "Erken Şiirler" (1902), "Görüntüler Kitabı" (1902), "Saatler Kitabı" (1905), "Yeni Şiirler" (1907), "Duino Ağıtları" (1923) ve "Orpheus'a Soneler" (1923) gibi önemli yapıtlar bulunur. Rilke'nin eserleri, duygusal derinlik, sembolizm ve dilin gücü gibi temaları işleyerek edebiyat dünyasında kalıcı bir iz bıraktı.

Marcel Proust (1871-1922): Tam adıyla Valentin Louis Georges Eugène Marcel Proust olan ünlü bir Fransız yazardır. Edebiyat dünyasına büyük katkılarda bulunmuş ve özellikle "À la recherche du temps perdu" adlı eseriyle tanınmıştır. Proust, romanlarının yanı sıra denemeler ve eleştiri yazıları da kaleme almış bir yazardır.

Marcel Proust'un edebiyat dünyasında kalıcı bir iz bırakan başyapıtı, "Geçmiş Zaman Peşinde" adıyla Türkçeye çevrilen yedi ciltlik bir eser olan "À la recherche du temps perdu"dur. Bu büyüleyici roman serisi, 1913 ile 1927 yılları arasında yayınlanmıştır. Bu eser, bellek, zaman, aşk, ve kişisel kimlik gibi derin ve evrensel temaları ele alarak okuyucularına unutulmaz bir deneyim sunar. Proust'un özgün anlatım tarzı ve karakter derinliği, edebiyat dünyasında saygın bir yer edinmesine neden olmuştur.

Proust'un eserleri, insan psikolojisi ve toplumun incelikleri konusundaki gözlem yeteneğiyle de bilinir. Eserlerinde detaylara verdiği önem ve insanların duygusal ve düşünsel dünyasını çözümleme kabiliyeti, edebiyat eleştirmenleri ve okurlar arasında büyük takdir toplamıştır. Proust'un eserleri,

sadece Fransız edebiyatının değil, dünya edebiyatının önemli yapıtları arasında kabul edilir. Yazar, dilin gücünü kullanarak okuyucularını zengin bir düşünsel serüvene çeker ve geçmişin sırlarını çözmeye davet eder. Marcel Proust'un eserleri, çağlar üstü bir etki yaratmış ve edebiyatseverlerin zihinlerinde derin izler bırakmıştır.